

Varhaiskasvatussuunnitelma

päiväkoti Nalli

Varhaiskasvatusvirasto
Mellunkylä
pk Nalli
PL 94937
00099 Helsingin kaupunki
p. 31062911

4.3.2013

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO.....	3
TOIMINTAPERIAATTEET.....	3
Toimivat tiimit	
TURVALLINEN OPPIMISYMPÄRISTÖ KASVUN POHJANA.....	5
Fyysinen oppimisympäristö	
Tutkiminen - tutkiva lapsi	
Leikkiminen	
Liikkuminen	
LAPSI OPPIJANA	8
Arjen matematiikkaa	
Kielen kehitys	
Puheen kehitys	
Lukeminen ja kirjoittaminen	
Liikunta	
Luonto ja ympäristö osana varhaiskasvatusta	
Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen	
Etiikka ja uskonto	
LAPSEN TUKEMINEN VARHAISKASVATUKSESSA.....	15
Yhteistyökumppanit	

LIITTEET

1. Osallistumistodistus päiväkotia Nallin esiopetukseen
2. Yhteistoimintasuunnitelma

JOHDANTO

Tämä varhaiskasvatussuunnitelma on tehty kuvaamaan lasten arkipäivää ja tapaamme toimia päiväkoti Nallissa.

Suunnittelun perustana on laki ja asetus lasten päivähoidosta sekä Helsingin esiopetussuunnitelma. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteina ovat valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (Stakes 2005), Helsingin esiopetuksen opetussuunnitelma (2005) ja Helsingin varhaiskasvatussuunnitelma (2007).

Päiväkoti Nalli on Kivikossa, korttelitalo Nallissa sijaitseva kolmen lapsiryhmän päiväkoti. Kivikko on luonnonläheinen lähiö Itä-Helsingissä. Korttelitalo Nalli valmistui loppuvuodesta 1997 ja päiväkodilla on omien tilojen lisäksi käytössä koulun, asukkaiden ja päiväkodin yhteiskäyttötiloja, mm. jumppasali ja askarteluhuone. Päivähoitopaikkoja talossamme on 63 ja ryhmien rakenne mietitään vuosittain hakijoiden iän, kehitystarpeiden ja esiopetusikäisten määrän mukaan. Henkilökuntaan kuuluu neljä lastentarhanopettajaa, viisi lastenhoitajaa, päiväkotiapulainen sekä hallinnollinen johtaja. Johtajan alaisuudessa on myös päiväkoti Sakara. Päiväkodinjohtaja jakaa työaikansa näiden kahden yksikön kesken.

TOIMINTAPERIAATTEET

Henkilökunta on kiinnostunut kehittämään työtään ja se näkyy mm. siinä että olemme usein mukana erilaisissa kehityshankkeissa.

Toimintaa suunnitellaan ja arvioidaan säännöllisesti mm. tiimipalavereissa, talon viikkokokouksissa ja kehittämispäivillä. Asiakaspalautteet ohjaavat myös vahvasti työtämme, samoin oman varhaiskasvatusalueemme Mellunkylän sekä varhaiskasvatusviraston linjaukset ja strategiat.

Henkilökunta ja esimies käyvät vuosittain kehitys- ja työnarviointikeskustelun. Oman työn arviointi, kehittäminen ja työlle asetetut tavoitteet mahdollistavat työyhteisön kehittymisen ja päivähoidon laadun parantumisen.

Päiväkodissamme lapsi on pääosassa ja yhdessä perheiden kanssa toimien luomme lapselle hyvät mahdollisuudet turvalliseen kasvuun ja kehitykseen.

Turvallisen kasvun ja kehityksen perusta on hyvä perushoito. Tässä tärkeää on huomioida riittävä lepo/uni, ruokailu ja iän mukainen hoito- ja kasvatusta.

Päivähoitoon hakemisvaiheessa päiväkodin johtaja keskustelee perheen kanssa heidän päivähoitotoiveistaan, alueen valintakäytännöistä, ja hoidon aloituskäytännöistä . Tässä yhteydessä on jo hyvä tuoda esille kaikki toiveet ja lapsen mahdolliset erityistarpeet. Tämä on tärkeää, jotta osaamme suunnitella lapsen tarpeista lähtevää hoitoa ja kasvatusta sekä varhaista tukea.

Lapsen aloittaessa päivähoiton käydään tarkempi aloituskeskustelu yhteisistä hoito- ja kasvatuskäytännöistä ryhmän henkilökunnan kanssa Kasvatuskumppanuus perustuu henkilökunnan ja vanhempien väliseen päivittäiseen vuorovaikutukseen, haluamme että vanhemmat saavat päivittäin tarpeeksi tietoa lapsen päivästä ja kuulumisista. Toivomme myös vanhemmilta aktiivista palautteen antoa, kehittämisideoita sekä rohkeutta ja avoimuutta perheen asioista kertomiseen. Toteutamme perheiden yksilöllisiä toiveita mahdollisimman hyvin. Luottamuksellisen ja tasavertainen suhde puolin ja toisin helpottaa myös huolen puheeksi ottamista.

Vähintään vuosittain käytävät lapsen varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelut (vasu) sekä kaksi kertaa vuodessa käytävät esiopetusikäisen lapsen keskustelut (leops) ovat erittäin tärkeitä. Niissä keskustelemme, arvioimme ja sovimme yhteisistä pelisäännöistä, käytännöistä ja tavoitteista, huomioiden lapsen kehitykselliset tarpeet ja perheen toiveet. Vanhemmat saavat ennen keskustelua lomakkeen jonka he täyttävät ja se toimii keskustelun pohjana. Henkilökunta kirjaa keskustelussa yhdessä sovitut asiat tietojärjestelmäämme. Vanhemmille tulostetaan sopimus jonka he allekirjoittavat. Lapsen esiopetus suunnitelma lähetetään vanhempien suostumuksella kouluun esiopetusvuoden päätyttyä.

Lasten siirtyminen toiseen ryhmään tapahtuu pääsääntöisesti toimintakauden alussa elokuussa. Lapsi tutustuu tulevaan uuteen ryhmäänsä vähitellen

leikkituokioiden, ruokailun yms. merkeissä. Ryhmäsiirtoja saattaa tapahtua myös kesken toimintakauden, kun paikkoja vapautuu ja kun yhdessä lapsen vanhempien kanssa siirtymisestä on keskusteltu.

Toimivat tiimit

Henkilökunta tuo oman osaamisensa ja ideansa lapsiryhmän ja koko työyhteisön käyttöön. Tällä tarkoitamme omien vahvuuksien, koulutuksissa saadun tiedon ja menetelmien jakamista.

Työyhteisöllämme on selkeät toimintasuunnitelmat poikkeustilanteisiin ja jokainen on valmis muuttamaan suunniteltua toimintaa. Yhteisesti sovitut linjaukset ja pelisäännöt mahdollistavat toiminnan sujumisen. Henkilökunta joustaa työajoissa ja toiminnassa tarpeen mukaan esim. silloin kun toisesta ryhmästä puuttuu aikuisia. Tärkeintä on taata lasten turvallisuus. Aikuiset luovat tunteen kiireettömyydestä.

TURVALLINEN OPPIMISYMPÄRISTÖ KASVUN POHJANA

Haluamme luoda ilmapiirin, jossa lapsi voi tuntea olonsa turvalliseksi. Annamme hänelle läheisyyttä ja turvallisia rajoja. Olemme hyviä aikuismalleja lapsille. Kasvatusasioissa olemme johdonmukaisia ja tasapuolisia. Tällä tarkoitamme sitä, että päiväkodissamme on selkeät säännöt ja tavat. Jokainen ryhmä käy etenkin syksyllä lasten kanssa läpi sääntöjä ja tapoja. Näin lapset oppivat miten pitää toimia niin sisällä kuin ulkona, pihaleikeissä tai retkillä, päiväkotiin tullessa, siirtymätilanteissa, riitatilanteissa jne. Jokaisessa ryhmässä tehdään myös ryhmän omat sopimuksensa, jotka kirjataan ylös ja niihin palataan tarvittaessa. Merkityksellistä on se, millaisia lapsia ryhmässä kunakin toimintakautena on.

Turvallisuutta tuo myös päivärytmin selkeys. Käytämme apuna kuvia kaikissa arjen tilanteissa. Kuvat vahvistavat sanavarastoa ja auttavat lapsia ymmärtämään sekä ennakoimaan tulevia tapahtumia.

Aikuisen roolina on jättää tilaa lapsen omille toiveille ja ajatuksille, aikuinen on arjessa aidosti läsnä ja saatavilla ja hänen tehtävänä on myös olla tukena lasten kaverisuhteiden solmimisessa.

Toisen ihmisen kunnioittaminen on mielestämme tärkeää. Tällä tarkoitamme kohteliasta ja kunnioittavaa asennetta sekä toisen kuuntelemista.

Tavoitteenamme on että jokainen lapsi saa positiivisia kokemuksia oppimisesta ja itsestään. Myös aikuiset oppivat lapsilta ja toisiltaan.

Fyysinen oppimisympäristö

Päiväkotimme ryhmätiloissa osa tavaroista ja välineistä ovat lasten saatavilla ja ulottuvissa. Osa peleistä, välineistä ja kirjoista on talon yhteisessä hyllyssä käytävällä. Leikkivälineitä ja pelejä myös vaihdellaan ryhmästä toiseen ja leikkiä ja toimintaa määrittävät myös vuosittain vaihtuvat teemat ja ennen kaikkea lasten kiinnostus. Aikuinen tukee, neuvoo ja opastaa lapsia leikkimään ja pelaamaan yhdessä sekä itsenäisesti.

Erilaiset työtehtävät ja omasta ympäristöstä huolehtiminen on pienestä pitäen päiväkodissamme tärkeää. Lapsia kannustetaan ja ohjataan laittamaan tavarat niille kuuluville paikoille. Myös omista vaatteista ja naulakon siisteydestä huolehtiminen on tärkeää. Pienemmät lapset oppivat myös isommilta ja isommat lapset auttavat mielellään pienempiään.

Hyödynnämme päiväkodin tiloja mahdollisimman monipuolisesti. Ryhmätilojen lisäksi eteisessä voi leikkiä, pelata tietokoneella yms. Yhteisessä käytössä olevia askartelu- ja liikuntatiloja käytämme vuorotellen. Porrastettu ulkoilu-aika mahdollistaa sisätilojen käytön pienryhmätoiminnassa – pienryhmiä voidaan pitää toisen ryhmän tiloissa ulkoillessaan, lisäksi ulkoilu on rauhallisempaa, turvallisempaa ja myös ulkoleluja ja välineitä riittää useammalle. Pienryhmät mahdollistavat paremmin lapsen osallisuuden toteutumisen ja yksilöllisemmän huomioimisen.

Tutkiminen – tutkiva lapsi

Lähtökohtanamme on tukea lapsen omaehtoista, omista kokemuksista lähtevää ajattelua eli eli auttaa, tukea ja ohjata lasta siten, että hän itse oppii tekemään havaintoja, päättämään asioita, ratkaisemaan tilanteita ja näin kehittämään taitojaan ja oppimaan uusia asioita.

Oppimisympäristömme tukee lapsen itseohjautuvuutta ja lapsen oma ajattelu on kaiken lähtökohtana. Oppiminen on aktiivista silloin kun lähtökohtana on kiinnostus ja halu tutkia ja kokeilla. Luonnonvaraisen ja rakennetun ympäristön tutkiminen ja lapsen luonnollinen uteliaisuus luovat pohjaa asioiden tarkasteluun ja pohdiskeluun myös aikuisen kanssa

Leikkiminen

Hyvät leikkitaidot ovat pohja elinikäiselle oppimiselle. Leikissä lapsi kerta ja muokkaa jo oppimaansa sekä soveltaa jo opittuja ja koettuja asioita. Leikki toimii myös ”tunteiden peilinä”. Leikissään lapsi harjoittelee niitä taitoja joihin hänellä on kulloinkin valmiudet. Leikki kehittää myös lapsen mielikuvitusta ja luovuutta.

Toisten lasten kanssa leikkiminen kehittää lapsen sosiaalisia taitoja eli vuorovaikutustaitoja. Hän oppii neuvottelun ja sovittelun taitoja. Aikuinen auttaa tarvittaessa esimerkiksi arkaa lasta pääsemään leikkiin mukaan. Säännöt sekä kyky kestää pettymyksiä peleissä ja leikeissä ovat tärkeitä asioita. Tuemme ja rohkaisemme lapsia pelaamaan ja leikkimään sovitulla säännöillä.

Leikkimistä havainnoimalla ja omaehtoista toimintaa seuraamalla aikuinen saa arvokasta tietoa. Hän näkee lasten mielenkiinnon kohteet ja kehitysvaiheet ja voi hyödyntää havaintojaan lapsiryhmän ohjauksessa ja toiminnan suunnittelussa. Aikuisen rooli merkitys korostuu siinä, että hän kohdistaa ja suuntaa lapsen mielenkiintoa leikissä tai peleissä. Lapsi saa uutta sisältöä ja mahdollisuuksia leikkimiseen.

Ulkona meillä on käytössämme pihan lisäksi koulun kenttä sekä kiipeilytelineet. Aikuisen luvalla ja valvonnassa tai yhdessä aikuisen kanssa ne ovat päivittäin lasten käytössä niin ohjatuissa tuokioissa kuin ulkoilun aikana.

Liikkuminen

Motorisen kehityksen kannalta jokapäiväinen omaehtoinen liikkuminen on luonnollista ja välttämätöntä kun lapsi rakentaa kuvaa omasta kehostaan ja ympäristöstään.

Aivan pienellä lapsella sisätiloissa liikkuminen ja päiväkodin pihan sekä lähimetsän tutkiminen ja havainnoiminen auttaa häntä hahmottamaan omaa kehoaan ja houkuttelee tutkimaan itseksensä aikuisen tukemana. Isommat lapset liikkuvat jo enemmän ja tarvitsevat omaehtoista liikkumista fyysisen kunnan kehittymiseen ja energian purkuun sekä sosiaaliseen kasvuun (pettymyksen sieto yms.). Tämän lisäksi metsäretket, kiipeily ja muu vapaavalintainen tekeminen tukevat lapset kehitystä.

Jokaisella ryhmällä on käytössään kerran viikossa liikuntasali monipuolisine välineineen, mutta liikkumista toteutetaan myös omissa ryhmätiloissakin ulkoliikunnan lisäksi.

LAPSI OPPIJANA

Näkemyksemme on, että lapset oppivat parhaiten kokonaisvaltaisella periaatteella. Tällä tarkoitamme sitä, että lapsi oppii eri sisältöalueita saman toiminnan tai leikkimisen yhteydessä, asioita tutkitaan ja ilmaistaan myös liikunnalla ja taiteellisesti kokemalla.

Otamme huomioon myös eri aistikanavien käytön. Lapsilla on erilaisia oppimistyyplejä, joku lapsi oppii paremmin näkemällä, toinen kuulemalla kolmas taas liikkumalla ja neljäs tunnustelemalla. Siksi esimerkiksi esiopetuksessa kirjaimia opetellaan näillä kaikilla tavoilla.

Aivan pienen lapsen kohdalla uusien asioiden oppiminen ja ympäristöön tutustuminen tapahtuu hyvin konkreettisella tasolla lapsen laittaessa esineitä suuhunsa. Aikuisen läsnäolo luo sekä turvaa uuden oppimiselle, että auttaa pientä lasta esineiden ja asioiden nimeämisessä.

Asioiden tutkimiselle ja pohdiskelulle annetaan aikaa ja kaikkea ei suunnitella liian valmiiksi. Aikuiset ovat tehneet alustavan, joustavan suunnitelman ryhmälleen mutta lasten kiinnostusten, toiveiden ja leikkien mukaan toteuma voi näyttää toiselta.

Tavoite on että lapsi saa itse vaikuttaa päiväänsä.

Käytämme työmme seurannassa ja arvioinnissa eteisen seinällä pidettävää kuukausikalenteria. Siitä myös vanhemmat näkevät mikä on kuukauden teema ja mitä asioita on tehty - ei vain suunniteltu. Toiminnan uusi suunnittelu perustuu taas arvioon siitä mikä lapsia kiinnostaa, mitä on tehty, mitä pitäisi tehdä jne.

Esiopetuksessa emme ole halunneet sitoa toimintaamme pelkästään esiopetustehtäväkirjaan, vaan aikuiset suunnittelevat, valmistavat ja muokkaavat materiaalia valitsemamme teeman sekä lasten mielenkiinnon ja tarpeiden mukaan.

Alle kouluikäinen lapsi leikkii aina kun saa siihen tilaisuuden, hän myös oppii parhaiten leikkiessään. Myös esiopetuksemme hyödyntää tätä leikkimällä oppimisen periaatetta.

Arjen matematiikka

Jokapäiväisissä puuhissa ja tuokioissa tulee paljon matematiikan peruskäsitteiden toistoa. Lapsi oppii kiinnittämään huomion luonnollisissa, arkipäivän tilanteissa ilmeneviin matemaattisiin ilmiöihin.

Pienillä lapsilla arjen tilanteissa korostuvat pukemistilanteet, tilassa liikkuminen sekä ruokailutilanteet, liikuntatuokiot sekä erilaiset laulut.

Esimerkkinä voitaisiin mainita vaikka se, että lapsi oppii huomaamaan jaloissaan samanlaiset tai erilaiset sukat ja että niitä on kaksi tai lapsi osaa näyttää sormilla montako vuotta hän on. Isommilla lapsilla käytetään samoissa tilanteissa vaikeampia matemaattisia käsitteitä; parillinen - pariton, enemmän – vähemmän, vasen - oikea, ympyrä, neliö jne.

Päiväpiirissä isompien lasten kanssa katsotaan kalenteri ja käytetään ajallisia käsitteitä eilen, tänään, huomenna, ylihuomenna, kuukausi sekä vuosi. Päivämäärät esitetään sekä järjestysnumeroin että konkreettisesti esimerkiksi helmillä.

Muita matematiikan sisältöalueita tuodaan esiopetusikäisillä esiin projektinomaisesti ja matematiikan välineitä alamme käyttää myös leikinomaisen opettelun välineinä. Esimerkkeinä mainittakoon vaikka opetuskello, unkarilaisen matematiikan sauvat ja numerovaaka. Tarkoitus on että lapsi tutustuu näihin välineisiin, niiden käyttöön syvennyttään tarkemmin alkuopetuksessa.

Kielen kehitys

Lapsi kommunikoi eleillä, ilmeillä, käytöksellä, leikillä, liikunnalla, näytelmillä, loruilla, lauluilla, soitolla, puheella, kuvilla, tekstillä ja tietotekniikan avulla. Näitä kaikkia ilmaisun kanavia lapsi pääsee käyttämään päiväkodissamme ja häntä myös rohkaistaan kokeilemaan monipuolisesti eri keinoja.

Puheen kehitys

Lapsella puheen kehitys alkaa jo varhaisista vuorovaikutussuhteista. Päiväkotiin tullessaan lapsi saattaa olla niin pieni, että ei vielä itse tuota puhetta. Hänelle annetaan koko kehityksensä ajan mallia oikeasta kielestä. Aikuinen ”jutustelee” lapsen kanssa ja antaa läheisyyttä. Näin lasta autetaan kommunikoimaan muiden kanssa. Ensimmäisistä päiväkotipäivistään asti

lapsi kuulee loruja, lauluja, riimitteilyä ja satuja. Myös leikeissään lapsi oppii tuottamaan puhetta ja kuulee mallia muilta lapsilta.

Kuvia käytetään eri tilanteissa puheen tukena. Perushoitotilanteissa lapselle voidaan näyttää kuvia esimerkiksi eri vaatteista, myös lauluja ja loruja kuvitetaan. Kuvien käyttö auttaa lapsia kaikissa kehitysvaiheissa, kuvien avulla hän oppii nimeämään eri asioita ja luokittelemaan niitä. Näin sanavarasto kasvaa ja lapsen puhe kehittyy.

Aikuiset päiväkodissamme antavat lapsille mahdollisuuksia ilmaista itseään ja pyrkivät antamaan kaikille mahdollisuuden omaan puheenvuoroon.

Lasta rohkaistaan puhumiseen ja sadutamme myös lapsia.

Niillä lapsilla, joille puheen tuottaminen on vaikeampaa, annetaan enemmän aikaa. Lapsia kehoitetaan pohtimaan eri asioita ja heiltä kysellään mielipiteitä. Erityisesti olemme opetelleet siihen, että kysyisimme useammin lapsilta avoimia kysymyksiä, miksi, mitä, miten? jne. jolloin hänen pitäisi vastata lauseella, ei vain ”kyllä” tai ”ei”.

Lukeminen ja kirjoittaminen

Lapsi oppii tiedostamaan, että puhuttu kieli voidaan kirjoittaa paperille sanoiksi ja kirjoitettu kieli voidaan tuottaa puheeksi. Lapsi alkaa myös tunnistaa tuttuja sanahahmoja ja symboleita ympäristössään; hän saattaa esimerkiksi todeta, että tuossa lukee maito, vaikka ei vielä varsinaisesti osaakaan lukea.

Lapsi alkaa huomata kirjaimia ympäristössään.

Kirjainta harjoitellessaan lapsi oppii sen nimen, äänteen ja kirjoitusasuun ja hän saa mahdollisuuden opetella kirjainta myös tuntoaistin ja liikkeen kautta, esimerkiksi muodostaen itse kehollaan kirjaimen tai taputtaen ja tömistäen tavuja.

Oppimisympäristössä on myös sanoja lapsen nähtävillä, esimerkiksi ovessa lukee ovi ja ikkunassa ikkuna. Näin arjen asioista tulee lapselle pikkuhiljaa tuttuja kirjoitettuna.

Kun lapsi on lähellä lukutaitoa tai jo saavuttanut sen, tuemme häntä päiväkodissa tarjoten helppolukuista tekstiä luettavaksi. Lapsi saattaa lukea esimerkiksi pienen kirjan muille lapsille aikuisen avustuksella. Lapsi saa myös itse tuottaa tekstiä; satuja ja runoja, joita meillä on esitetty muille mm. erilaisissa juhlissa.

Päiväkodissa on tarjolla monenlaista kirjallisuutta. Kirjojen lukeminen ja katseleminen kuuluu jokaiseen päiväkotipäivään.

Liikunta

Liikunta tuo iloa lapselle ja samalla hänen kehonhallintansa paranee ja itsetunto vahvistuu.

Isompien lasten kanssa laajennamme liikuntamahdollisuuksia, heidän kanssaan harjoittemme esimerkiksi erilaisia pallopelejä, vaativampia liikuntaleikkejä ja liikuntaratoja. Tähän tarjoaa hyvät mahdollisuudet korttelitalon yhteiskäytössä oleva iso jumppasali.

Lapsilla on päivittäin mahdollisuus liikkua ulkona Käytämme koulunpihaa ja hiekkakenttää sekä läheistä metsää ja Kipinä- puistoa hyödyksi ulkoliikunnassa. Isommat lapset käyvät myös luistelemassa ja joskus uimakoulussa.

Ryhmät ulkoilevat vuorotellen, näin hyödynnämme paremmin sekä sisä- että ulkotiloja.

Vuosittain osallistumme tai järjestämme liikuntatapahtuman koulun tai vanhempien kanssa.

Lapsille jotka tarvitsevat liikunnallista ja kielellistä tukea pidetään kieli ja liikuntakerhoa eli KILI - kerhoa. Lapsi oppii hahmottamaan kehoaan ja samalla harjoitellaan kielellistä kertomista leikin keinoin.

Luonto ja ympäristö osana varhaiskasvatusta

Pienten lasten kanssa retkeillään päiväkodin lähiympäristössä mm. lähimetsässä ja - puistoissa. Lapsen kasvettua ympäristöä laajennetaan retkillä kauemmaksi luontoon, leikkipuistoihin tai kaupunkiin. Isommat lapset tutustuvat julkiseen liikenteeseen, opettelevat liikkumaan eri kulkuneuvoissa ja harjoittelevat liikennesääntöjä.

Leikkiessään luonnossa lapset saavat nauttia ja kokea erilaisia elämyksiä sekä tutkia erilaisia heitä kiinnostavia asioita. Luonnon kunnioittamisen opettaminen on tärkeää. Lisäksi kiinnitämme huomiota ympäristön monimuotoisuuteen, seuraamme vuodenaikojen, luonnonvoimien ja ihmisen tekemiä muutoksia ympäristöön.

Taiteellinen kokeminen ja ilmaiseminen

Päiväkodissamme tärkeää on musiikillinen yhdessä tekeminen, josta lapsi kokee iloa. Pyrimme herättämään lapsen kiinnostuksen musiikkiin. Aikuinen laulaa ja loruilee lapselle erilaisissa perushoitotilanteissa ja lisäksi vietämme erilaisia musiikkihetkiä ryhmissä. Syntymäpäivillä laulamme sankarin toivomuslauluja ja talon yhteisissä juhlissa sekä lauluhetkillä teeman tai vuodenajan mukaisia lauluja joko yksin tai yhdessä. Lepohetkellä lapsi saa kuunnella monenlaista rauhoittavaa musiikkia sekä erilaisia satuja ja kertomuksia.

Musiikin peruskäsitteet kuten rytmi ja melodia tulevat tutuiksi laulutuokioilla ja lapsi saa mahdollisuuden tutustua soittimiin, ja niistä lähteviin erilaisiin ääniin. Musiikissa kuuntelu on myös tärkeätä.

Lapset pitävät erityisesti soittimilla soittamisesta. Soittamalla he pääsevät myös ilmaisemaan itseään. Musiikki yhdistyy myös muuhun luovaan toimintaan esimerkiksi liikuntaleikkeihin ja maalaukseen.

Päiväkodissämme on joka vuosi ryhmillä omat teemat esimerkiksi tietty satu tai luonto. Niiden ja erilaisten juhlien sekä vuodenaikojen pohjalta suunnittelemme töitä kuvalliseen ilmaisuun tai kädentaitoihin. Lapsen itseilmaisua kunnioitetaan niin että työskentelyssä näkyy lapsen oma kädenjälki.

Lapselle annetaan mahdollisuus piirtää, maalata ja muotoilla, muovailta sekä tehdä käsitöitä erilaisilla välineillä, materiaaleilla ja tekniikoilla. Isompien ryhmissä välineet ovat myös saatavilla omaehtoiseen työskentelyyn. Lisäksi talossamme on erillinen askarteluhuone pienryhmätyöskentelyyn.

Mahdollisuuksien mukaan teemme retkiä Helsingin kaupungin taidemuseoihin ja – näyttelyihin.

Etiikka ja uskonto

Lasta ohjataan kaikkien vakaumuksen kunnioittamiseen. Uskonnon herättämiä kysymyksiä pohditaan yhdessä ja tarvittaessa etsitään tietoa asiasta ottaen huomioon lapsen kehitystaso ja vakaumus.

Päiväkodin toiminnassa otetaan huomioon kirkolliset juhlapyhät ja lapset pääsevät esim. joulun- ja kevätkirkkoon. Seurakunnan työntekijät voivat myös vieraila päiväkodissa. Vanhempien kanssa sovitaan lapsen osallistumisesta uskonnollisiin tilaisuuksiin.

Tuemme lapsen itsetunnon ja itsekunnioituksen kehittymistä sekä lapsen omaa persoonaa ja myönteistä minäkuvaa arjen eri tilanteissa. Hyvän huomaaminen lapsessa ja sen hänelle osoittaminen sanoin, hymyin tai halaten on tärkeää, esimerkkinä hyvien käytösten huomioiminen tai kaverin auttamisesta kiittäminen. Kun lapsi arvostaa itseään, se luo pohjan toistenkin kunnioittamiselle. Autamme lasta käsittelemään omia tunteitaan, näin hän oppii ymmärtämään myös toisten tunteita ja antamaan niillekin tilaa.

Eettinen kasvatus pohjautuu lapsen omaan toimintaan. Opetamme lasta ymmärtämään oman toimintansa merkityksen muihin ihmisiin. Tavoitteena on kehittää lasta ottamaan vastuuta toiminnastaan. Näin lapsi oppii toimintansa

syyt ja seuraukset. Lapsi oppii erottamaan oikean ja väärän, hyvän ja pahan. Lapsi oppii toimimaan rakentavalla tavalla riitatilanteissa ja pyytämään sekä antamaan anteeksi.

Lapsi oppii toimimaan eettisesti ja sosiaalisesti leikin kautta. Leikkiessä lapsi kohtaa jatkuvasti tilanteita, joissa hän harjoittelee sosiaalisia taitoja.

Erilaisia lasten kokemia tilanteita ja eettisiä kysymyksiä käydään läpi sekä yksin että ryhmässä. Tärkeässä asemassa on keskustelu arkisista tilanteista lapsen kanssa.

Päiväkodissämme on lapsia monesta eri kulttuurista. Tavoitteenamme on, että lapsi oppii arvostamaan sekä omaa että toisia kulttuureita. Lähtökohtana on aikuisten arvostava suhtautuminen eri kulttuureihin. Se näkyy mm. kiinnostuksen osoittamisena, kyselyinä, vieraan kielen sanojen opetteluna tai tiedon keräämisenä. Aikuiset kiinnittävät huomiota omaan toimintaansa. Ymmärrämme, että aikuisen oma esimerkki ja malli ovat tärkeitä lapsen oppimiselle.

Päiväkodissa vaalimme suomalaista kulttuuriperinnettä. Tämä on kaikille lapsille tärkeätä, koska siten lapsi voi ymmärtää lähiympäristönsä tapoja ja toimintaa. Lapsella on myös mahdollisuus keskustella muista kulttuureista ja niiden tavoista. Kiinnostuksen mukaan niihin voidaan paneutua tarkemminkin. esimerkiksi erillisenä teemana.

LAPSEN TUKEMINEN VARHAISKASVATUKSESSA

Päiväkodin henkilökunta keskustelee säännöllisesti lapsista ja heidän kehityksestään. Lisäksi vanhempien kanssa on tärkeä vaihtaa päivittäin kuulumisia ja yhdessä sitoutua tukemaan lasta mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, se on lapsen etu ja hyvää kasvatuskumppanuutta.

Lapset ovat yksilöitä ja niin myös lapsen kehitys on aina ainutlaatuista. Välillä jokin osa-alue esimerkiksi kieli ja puhe kehittyvät harppauksin, sosiaalisten

taitojen ikään kuin pysähtyessä tai päinvastoin. Kaikilla lapsilla on vahvuutensa ja kehittämistä vaativat osa-alueet, se kuuluu normaaliin kehitykseen. Päiväkodin arki tukee lasta näissä kehitysvaiheissa.

Mikäli kuitenkin käy niin, että arjen tukitoimet eivät riitä ja huoli herää, otamme asian heti puheeksi vanhempien kanssa. Huoli voi nousta myös vanhemmilta tai se on yksittäisellä työntekijällä, jonka vastuulla on jakaa asia tiiminsä kanssa. Näin asiaan saadaan useita näkökulmia ja ratkaisumahdollisuuksia. Huolen kasvaessa yhteistyötä perheen kanssa tiivistetään ja tarvittaessa haetaan tukea yhteistyökumppaneiltamme.

Tukemisen logiikka etenee kolmen portaan kautta. Ensimmäinen on laadukkaan varhaiskasvatuksen perusta. Tähän osallistuu koko ryhmän henkilöstö.

Seuraava on varhaiskasvatuksellisten tukitoimien taso, joka merkitsee yksilöllisesti suunniteltua pitkäaikaista tukemista; lapsen päivän strukturoimista, toiminnan eriyttämistä, apuvälineiden käyttöä jne. Kolmas taso on erityistä tukemista ja rakenteellisten tukitoimien taso esim. ryhmän koon pienentämisen avulla pyritään vahvistamaan varhaiskasvatuksellisten tukitoimien vaikutuksia.

Toimintakauden alussa tarkistetaan aina **oppilashuoltoon** liittyvät tärkeät asiat, kuten kiusaamiseen ja ongelmatilanteisiin puuttuminen, turvallisuusasiat, retki- ja pihäsäännöt, kun huoli nousee - tilanteet jne.

Yhteistyökumppanit

Päiväkodissamme käy tarpeen mukaan kiertävä **erityislastentarhanopettaja** (kelto). Hän auttaa meitä arvioimaan lapsen varhaiskasvatuksellisen tuen tarpeita, antaa käytännön neuvoja henkilökunnalle ja osallistuu sovittaessa myös perheen kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Kiertävä erityislastentarhanopettaja, esiopetuksesta vastaava lastentarhanopettaja ja päiväkodin johtaja käyvät toimintakauden alussa läpi esiopetusikäisten lasten ryhmätilanteen sekä lasten yksilölliset tuen tarpeet.

S-2 lastentarhanopettaja toimii apunamme ja tukenamme kun arvioimme , suunnittelemme ja mietimme eri kieli- ja kulttuuritaustaisten lasten tarpeista lähtevää toimintaamme ja arvioimme heidän kielellistä tasoaan voidaksemme parhaiten tukea lasten suomen kielen oppimistaan.

S-2 lastentarhanopettaja on myös tukenamme kun henkilökunta ja vanhemmat miettivät lapsen tulevaa koululuokkaa ja koulunaloituspaikka. Haluamme, että kaikilla lapsilla on tasavertainen mahdollisuus oppimiseen ja oikealla luokkavalinnalla on tässä tärkeä merkitys.

Neuvolan kanssa teemme yhteistyötä, mm. nelivuotisneuvolatarkastuksien yhteydessä (Hyve 4). Nämä ikäryhmätarkastukset ovat tärkeitä lapsen kehityksen seurannassa. Vanhempien suostumuksella olemme yhteydessä neuvolaan myös muulloin, mikäli tarvetta ilmenee.

Päiväkodeilla on myös nimetty terveydenhoitaja, jonka puoleen voimme kääntyä esimerkiksi konsultoidaksemme jotain vaikkapa sairauteen liittyvää asiaa.

Tarvittaessa toimimme myös yhteistyössä **terveyskeskuspsykologin, perheneuvolan, varhaisen tuen, puheterapeutin, lastensuojelun ja muiden lasta hoitavien tahojen kanssa.**

Päiväkodilla ei ole omaa keittiötä vaan ostanne **ruokapalvelut** korttelitalon keittiöstä. Teemme vuosittain ruokailujärjestelyt koulun kanssa. Useimmiten talon nuorimmat ruokailevat omassa ryhmässään ja isommat lapset korttelitalon ruokasalissa, missä koululaisetkin ruokailevat. Ruokasalissa lapset kokoavat itse annoksensa linjastolta.

Aikuinen on ruokailussa lapsen apuna ja seuraa, että kaikkia ruokia maistetaan. Ruokaa saa ottaa oman ruokahalunsa mukaan. Noudatamme hyviä ruokailutapoja ja annamme kaikille ruokarauhan.

Aamu- ja välipalan lapset syövät omissa ryhmätiloissaan. Aamupalan syömisestä sovitaan aina perheen kanssa yksilöllisesti. Lisäksi lapsen erityisruokavaliosta vanhempien tulee toimittaa lääkärin tai terveydenhoitajan todistus. Kuuden viikon ruokalista on nähtävillä eteisessä

Kouluisäntäpalvelut sisältyvät vuokraamme. Kouluisäntä huolehtii ulko- ja sisätilojen kunnossapidon ja huoltotyöt.

Teemme yhteistyötä **varhaiskasvatusalueen päiväkotien (20)** kanssa. Kun lapsia on vähän hoidossa (joulunaika ja kesä) niin osa päiväkodeista suljetaan ja toiminta keskitetään muutamaaan päiväkotiin. Suunnitelma avoimista taloista tehdään vuosittain.

Henkilökunnalla on kaksi kehittämispäivää toimintakaudessa (syksyllä ja keväällä). Kehittämispäivänä koko työyhteisöllä on mahdollisuus yhdessä mm. keskustella, arvioida ja suunnitella toimintaansa, kehittää ammattitaitoaan tai sopia yhteisistä käytännöistä.

Periaatteemme ”osaaminen jakoon” toteutuu alueellammekin. Päiväkodeilla on yhteisiä verkostokokouksia, aluefoorumeita, päiväkotiapulaisten laatupiirejä jne.

Teemme yhteistyötä myös **lähikoulun** rehtorin ja Nallin sivukoulun kanssa. Keväällä keskustelemme syksyllä koulunsa aloittavista lapsista rehtorin ja koulun oppilashuoltoryhmän kanssa. Tällä yhteistyöllä luomme pohjan hyvälle koulun aloittamiselle lapsen tietojen siirtyessä esiopetuksesta alkuopetukseen. Tietojen siirtoon kysytään aina lupa vanhemmilta.

Esiopetusikäiset lapset ja nimetty **yhteistyöluokka** tekevät vuoden mittaan yhdessä asioita, esim. kokontuvat yhteiseen lauluhetkeen, askartelevat tai ”saduttelevat”. Lapset käyvät myös mahdollisuuksien mukaan vierailmassa oppitunneilla ja koululaiset voivat käydä vaikka lukemassa kirjoja päiväkodin

lapsille. Osallistumme myös koulun järjestämiin tapahtumiin ja välillä järjestämme jotain yhdessäkin esim. työpajoja tai liikuntatapahtumia.

Esiopetusvuoden päätteeksi lapsi saa todistuksen osallistumisesta päiväkotin Nallin esiopetukseen (liite 1)

Viereinen **asukaspuisto Kipinä** on yhteistyökumppanimme, käymme ulkoilemassa ja leikkimässä siellä ja vastavuoroisesti annamme liikuntasaliamme heidän käyttöön.

Kipinäpuisto on myös monen tulevan koululaisen iltapäivähoitopaikka ja näin se ja leikkipuiston henkilökunta tulevat tutuiksi lapsille.

Tämä varhaiskasvatussuunnitelma on arjen työväline päiväkotin Nallin henkilökunnalle. Suunnitelma on kehys toiminnan suunnittelulle, toteutukselle ja arvioinnille. Suunnitelma päivitetään muutaman vuoden välein.